DE PRAESTANTIA SULPHURIS IN QUIBUSDAM MORBIS SANANDIS...

Domenico Cragnolini

DE

PRAESTANTIA SULPHURIS

IN

QUIBUSDAM MORBIS SANANDIS

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM AD SUMMOS

MEDICINAE HONORES ASSEQUENDOS

IN CELEBERRIMO

C. R. ARCHIGYMNASIO PATAVINO

PROPONIT

DOMINICUS CRAGNOLINI

FOROJULIENSIS DE GLEMONA

PATAVII

TYPIS SEMINARII

MDCCCXXXI.

PATRI . AMANTISSIMO

FILIVS . GRATISSIMVS

Stulta quidem esset audacia meisque humeris impar onus, si de rebus medicis coram vobis, sapientissimi Professores, disscrerem, nisi vos ipsi id quasi officium benevolo animo postularetis. Summa æstimatio, veneratio maxima, qua jamdudum vos colui, et etiam nunc colo, juncta vestrum omnium hodierna gloriosa luce auctoritas turbare me possent, nisi per quinquennii integri decursum humanitatem vestram et mores suavissimos, in juvenes studium singulare deprehenderim, dotes revera universas, quæ homines doctissimos ab indoctorum turba fortiter discriminant, qui rudi agendi ratione inferiores tractant. Eo igitur animo, quo vosmetipsi poscitis, submisse, quemadmodum gratum decet discipulum, de sulpburis pharmacologicis proprietatibus aliqua dicere suscipio. Nil faciam nisi ea imperfecto tractu delineare, quæ vos ipsi me hac super re optime olim docere voluistis.

Efficacioribus Materiei medicæ remediis sulphur adnumeratur, et in morbos gravissimos est jamdudum usurpatum. Difficile sane esset qua

ætate, quove loco primum sulphur in usum medicum revocatum sit, determinare. Hippocrates in operibus suis substantiam illam laude insignivit, laudesque ejus medicæ poetæ ipsi cecinerunt.

Ea quæ natura per terrarum orbem magis diffundet, ea etiam homini, vel quales diæteticæ potentiæ, vel quales potentiæ medicatrices magis videntur necessariæ, et quibus vel ægre, vel nequaquam carere possit. Sulphur, de quo mihi loquendum, et terræ viscera et oceanum inhabitat, animalem plerumque organismum incolit. Quædam animantium classes vastissimam exhibent copiam. Observavit clariss. Spallanzani sub forma pulcherrima a terra recondi, ubi, si etiam auferatur, post aliquod tempus iterum gignitur.

Sulphur substantiam sistit plerumque solidam, coloris flavi citrini, et si crystalli examinentur, aliquantulum diaphanæ deprehenduntur. Massa fragilis, sapor haud facile determinandus, odor notissimus. Facillime uritur, originemque dat vaporibus sulphuricis, acido ita dicto sulphuroso, quod actione admodum stimulanti insignitur. Purum in aqua haud solvitur. Oxygeni et hydrogeni nuptum acida generat plura, quæ iterum facile basibus diversissimis sociata in totidem sales abeunt. Solvitur in æthere, oleis et pinguedini unitur.

Vires sulphuris medicatrices a medicinæ histo-

ris desumi possunt. Magnus ille medicinae parens Cous Hippocrates efficacissimum adversus hysteriam expertus est. Pedacius Dioscorides sulphur tum purum, tum forma pyritis et vaporis commendat in tussis insultu illos potissimum, ubi dyspnoea vexante, purulenta, putrida expelluntur sputa. Geoffroy celeberrimus quondam apud Gallos chemicus et medicus ipsum quale expectorans insigne praescripsit. Magnus ille Boerhaavius ejusque commentator contra phthisim pariter laudant. Illustris. Soemmering demonstravit idem in morbis systematis lymphatici convenire. Multi inter diaphoretica excellere, et jure quidem arbitrantur, ejusque summam efficaciam ante omnia in podagra superanda Barthez celebrat. Sulphuratum potassae utilissimum experti sunt medici recentiores in tracheitide infantium, in asthmate interdum, nec non in pertussi. Si praeterea ad dosim, ad diversam chemicam formam respiciamus, catharticum etiam, et anthelminthicum deprehendimus. Cullen equidem de hujus medicaminis efficacia optime non sensit, relaxantem solum actionem quodammodo exercere sibi visum est; at non est unicum paradoxon in quod celeberrimus aliunde auctor in Materiei medicae sua reformatione illapsus est.

Quod si omnibus hisce modis in usum vocatum langueuti prodest mortali, maximae semper in

morbis cutaneis utilitatis est habitum, at revera constanti applicatione, et dosi plus de more adaucta cotis ægritudines sanat illas, quæ alio pacto, aut vix, aut nequaquam essent sanandæ. Casum vidi, ubi perspici potest ad quemnam gradum dosis efferre liceat ut effectus salutaris obtineatur; quod quidem maximi momenti est reputandum. Juvenis annos circiter 28 natos, fortis constitutionis pluribus abhinc annis herpeta crustacea tota ferma corporis superficie laborabat, fœtido ichora undique manante. Sulphur per aliquod tempus dosi media scrup. duorum vel trium ministratum fuerat una cum aliquo diaphoretico, et interdum cum blando cathartico; methodus diætetica ea erat quæ de more hisca in circumstantiis a medicis laudatur. Utilitas vix aliqua, levissima, at vere anni 1830 adveniente in pejus ruebat ægritudo, corpore toto præter caput, et artuum extremitatem ab impetigine mutato, lectum propterea numquam relinquere poterat. Confugit itaque ad profess. Aprilis, utiqua ingenio, meritisque parillustrem. Ægrum iterum novæ sulphureæ curæ submisit. Incepit scrup. duos præscribendo, et sensim sensimque post mensium trium lapsum drachmas sex attigit, qualibet die ministrandas. Phlebotomia præterea subinde est instituta. Hosce post menses, omnibus admirantibus, perfectæ valetudini est restitutus, qua con-

stanter frui pergit. Clariss. Alibert plures casus similes enumerat, notat immo illos qui ob conditionem propriam in atmosphæra sulphureis principiis gravida quotidie vivunt, ut cloacarum purgatores, quique gypsum et alia sulphuris præparata fabricantur, ab hujusmodi ægritudinibus haud affici.

Nec quidem necesse est medicos esse ad utilitatem aquarum sulphurearum naturalium in morbis cutaneis superandis introspiciendam. Ut alias species silentio prætereamus, quantæ utilitatis aquæ sulphureæ Reinerianæ, etsi vix detectæ, expertæ fuere? Aquæ sulphureæ frigidæ ad radicem montis prope vicum Piano scaturientes prodigium quasi habere merentur ob miros effectus quos phthisi incipiente affecti eas bibendo perceperunt, eosque cutaneis affectionibus, artuum debilitate, rheumatismis chronicis, obstructionibus viscerum abdominalium laborantes obtinuere. Harum color diaphanus, odor hydrogenei sulphurei, spumaque luteola constanter ad superficiem insigniuntur. Ob summam eorum in medicando virtutem quotannis a crescente confluxu confirmatam, desiderandum sane esset ut chemicus aliquis easdem secundum artis regulas examinaret. Magna exinde utilitas fortasse in medicam praxim redundaret. Hæ aquæ præterea, quemadmodum et sulphureæ aliæ, specifice quasi herpetes aggrediuntur. Morbus hic, uti jam notum, statu quodam furfuraceo,

squammoso, crustaceo epidarmidis patens, et crustas subinde peculiares separatas parat. Evanescit, et iterum redit diversis anni temporibus. Illi potissimum afficiuntur qui vitam sedentem, et serem vitiatum ducunt, et evidenter pendet morbus a perturbata exhalantium systematis dermoidei functione. Hæcce theoria illi quidem est præferenda, quæ acrimonias, causticam lympham somniat.

Utilitates, quas in herpete sanando experimur, etiam respectu similium morborum assequimur. Terral asserit se ulcus herpeticum scrophulosum, tineae vesicularem etc. ope sulphuris copiose ministrati, ope balneorum iteratorum, complicationibus haud neglectis, fugasse.

Professor Federigo sudorem sanguinis nostro remedio curavit, postquam universa medicamina frustra jam per aliquot annos essent tentata.

Modo aliqua de sulphuris actione generali dicamus. In cutem agit, actiones ejus effert altius, sudorem enim cum majori provocat ibi temperie. In membranas mucosas quoque expansionem actionem suam directe exerit. Diarrhoeam enim ciet, phthisicos adjuvat, lymphaticorum pariter excitat actionem; vidimus enim in scrophulis profuisse. Simili pacto fortasse et sanguineum excitat systema; hinc in obstructionibus juvare scimus. Membranas serosas pariter aggreditur: id vero enta-

gonismi effectus esse posset. Qui eo utuntur, sulphuris spargunt effluvia odore manifesta; argenteas massas a corpore eorum pendentes infici experiuntur.

Forma qua ministratur, multiplex. Balnea, vaporas, frictiones in usum externum potissimum revocantur. Interne vero morsuli, trochisci, pulvis, pilulæ, boli, electuarium ministrari possunt. Dosis scrupuli unius ad drachmam de die. De hydrogeneo sulphoreo jam locuti sumus. Hepar sulphuris simili gaudet actione. Datur interne; ad usum externum balnea parantur dosi aliquot drachmarum.

In usum a medicis quibusdam recentissimis carbo sulphuricus vocatus est. Liquidum magnopere volatile est, et in iisdem vidatur juvare morbis, in quibus jampridem reliqua sulphuris præparata ministrata fuera. Linimentum antipsoricum Valcotin summæ repertum est efficaciæ. Consistit æqualibus portionibus sulphuris et calcis invicem tritoratis addita sufficienti quantitate olei amygdalarum dulcium. Sex, octo frictiones ad scabiem fugandam sufficiunt, sed leniter cutis est fricanda. Hahnemann calcem hydrosulphuraticum ad ptyalismum coercendum commenvit; in quo quidem antagonisticum, uti probabila est, effectum perspicimus.

Habemus præterea antiquissimum præparatum:

balsamum sulphuris, quod nil est nisi hujus in oleo essentiali solutio. Adsunt in pharmacopoejis balsamum sulphuris,--arrisatum,--terebinthinatum--succinatum. Dosis est a quinque usque ad viginti gutt. Celebrabantur olim et alia sulphuris præparata, quae modo utpote superflua, a Materiis medicis expulsa fuere.

Nil fortasse ad compescendas affectiones cutaneas magis confert quam remedii, quod laudavimus, vapores immediate in illud organon agentes. Machina hunc in scopum utimur a clar. Galè constructa. Receptaculum refert formæ parallelepipedi sex pedes altum. Pedem supra basim diaphragma transversum undique perforatum locatum est. Paries anterior januam sistit quæ aperitur, et severe clauditur. Superius forum conspicimus latum ita, ut humano capiti pateat. Ad hujus marginem cucullæ species adhæret quae fasciculae ope anterius fere clauditur. Carbone igitur accenso aegrotus partem superiorem adscendit, forum indicatum capite trajicit, cucullam sibi ita adcommodat, ut facies solummodo aeris atmosphaerici accessui pateat. Sulphur inde in prunas projicitur, quod statim comburitur, in acidum sulphuresum convertitur, et totam organismi superficiem, excepta solum facie, afficit. Operatio hujusmodi cautissime instituenda, ne vapores respirationis vias ingrediantur, et coram

perito medico. Iste autem diligentissime attendat, ne metastases cum summo aegrotantis periculo eveniant, quemadmodum aliquando contigisse scimus.

THESES

I.

Tactus hominis multo quam in reliquis animalibus perfectior.

II.

Inorganica hominis respectu nutrientia non sunt.

III.

Obesitas non raro e debilitate vegetationis dependet.

IV.

Hydrops saepe effectus est conditionis vitalis universalis.

V.

Processus vitalis in materiei quadam metamorphosi consistit.

420